

Вітаємо Ювіляра

Роман Семенович ЯРЕМІЙЧУК

До 75-річчя
від дня народження

Цього року виповнюється 75 років від народження Романа Семеновича Яремійчука – д.чл. НТШ (2002), доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки УРСР, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, радника Голови правління ДАТ «Чорноморнафтогаз».

Народився вчений 19 листопада 1936 р. у с. Зібранівка Снятинського району Івано-Франківської області в родині хліборобів. Батько Семен Миколайович і мама Ганна Василівна були освіченими як на той час людьми, тато вільно володів українською, польською, німецькою мовами. Яремійчуки мали чималий шмат поля, яке у 1947 р. забрали в колгосп. Сестра Наталка (1931 року народження) все життя пропрацювала агрономом у колгоспі.

Після закінчення семирічної школи юнак навчався у Дрогобицькому нафтовому технікумі (1950-1954), а пізніше, у 1954-1959 рр. – на нафтовому (гірничопромисловому) факультеті Львівської політехніки. І там, і там Роман отримав дипломи з відзнакою. На вибір професії вплинуло переважно те, що під час навчання можна було отримувати велику як на ті роки стипендію, за яку можна було прожити.

Після закінчення Львівської політехніки з літа 1959 до грудня 1966 року Роман Семенович працював у системі нафтової і газової промисловості на посадах помічника бурильника, виконроба вишкомотажного цеху, інженера, старшого інженера, начальника дільниці буріння, начальника виробничо-технічного відділу та заступника директора Бориславської контори розвідувального буріння в тресті «Західбур-

нафтогаз» (м. Борислав). Це були роки виробничого засвоєння практичних знань, без яких подальша наукова робота була б не такою плідною.

З грудня 1966 р. до червня 1969 р. Роман Яремійчук навчався в аспірантурі Всесоюзного науково-дослідного інституту бурової техніки у Москві, де захистив кандидатську дисертацію під науковим керівництвом професора М.С. Тимофєєва. У цьому ж інституті до липня 1976 р. він завідував відділом промислових випробувань. З 1976 р. до 2010 р. працював у Івано-Франківському інституті нафти і газу (нині Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу): спершу на посаді проректора з наукової роботи (1976–1984), а згодом – завідувача двох кафедр та декана двох факультетів.

У 1982 р. Роман Семенович захистив докторську дисертацію, і в 1984 році йому присвоїли вчене звання професора. Упродовж 1993–2006 рр. очолював кафедру «Морські нафтогазові споруди», а у 2002 р. був обраний деканом спільного факультету морських нафтогазових технологій, створеного наказом МОН України (Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу та Національна академія природоохоронного та курортного будівництва, м. Сімферополь).

Р.С. Яремійчук – автор 55 книг (монографії, підручники, навчальні посібники, довідники, словники), що видавалися в Україні, Росії, США, Польщі та Китаї; більш як 300 наукових статей, 166 винаходів і понад 100 публікацій у газетах та журналах України. Під його науко-

вим керівництвом захищено 18 кандидатських та дві докторських дисертації. Створені на основі винаходів Романа Семеновича технології та обладнання знайшли широке застосування у багатьох кранах світу при бурінні, освоєнні свердловин та у процесі їх експлуатації.

Своє перше авторське свідоцтво на винахід (спільно з інженером Е. Узумовим) на пристрій для очищення вибою свердловини від металевих скрапу, основою якого був рідинний ежектор, Р. Яремійчук отримав у 1962 р. Потреба в очищенні вибою від залишків зруйнованих шарошkových доліт виникла при першому в кількісному СРСР випробуванні французьких алмазних доліт. Відомі на той час методи очищення вибою із застосуванням магнітів та циліндричних перехідників не забезпечили належне очищення, і перше алмазне долото, просвердливши лише 12 метрів, було зруйноване. Після очищення вибою пристроєм Яремійчука й Узумова друге долото просвердлило 178 метрів у поляницькій світі.

Близько п'ятдесяти авторських свідоцтв Роман Яремійчук отримав у 1970-1980-х роках. Основною більшості із цих винаходів були струминні апарати (ежекторні пристрої) для створення миттєвих депресій і репресій із метою очищення пристовбурної зони пластаколектора під час освоєння свердловин. Співавторами їх були Ю. Качмар, Г. Семак, Б. Кифор, В. Лотовський, В. Возний, А. Абдулзаде, а співавторами поєднання цих пристроїв із перфорациєю свердловин – С. Гошовський, В. Клібанець, Е. Піддубний.

Ці пристрої серійно випускалися на заводі «Карпатнафтомаш», пізніше їх стали виготовляти в Гомелі (Білорусія), Тюмені (Росія). На сьогодні їх найкраще виробляють на малому підприємстві «Велл» у Івано-Франківську, яке заснував В.М. Лотовський, і постачають їх у Росію, Казахстан та інші країни. У книзі Володимира Сергійчука «Що дала Україна світові» згадується й ім'я Р. Яремійчука як автора цих винаходів, що знайшли широке застосування в Росії.

Вказані струминні апарати запатентовані також у Болгарії, Аргентині та Росії, і вони складають цілу серію сучасних апаратів і технологій для освоєння свердловин. Так в Аргентині отримано патент на струминний гідродинамічний випробувач разом з аргентинським геофізиком В. Бандурою та українським інженером Б. Кифором.

Частина авторських свідоцтв отримана на буровий інструмент (розширювачі зі змінними шарошками (спільно з Г.Г. Семаком), каверноміри для вимірювання зміщення вісі свердловини при переході долота з породи певної міцності до іншої міцності). Останні з винаходів Романа Яремійчука стосуються використання енергії лускання кавітаційних бульбашок при бурінні свердловин долотами (спільно з Я. Фем'яком). При лусканні з частотою до 3-х Герц тиск зменшується на 1,5-3 МПа, тобто, буріння здійснюється при режимах подібних до буріння з продувкою вибою газами, що забез-

печує збільшення швидкості буріння в 3-5 разів. Ці винаходи безумовно знайдуть своє застосування у найближчому майбутньому. Вони є одними з перших у світовій практиці застосування в нафтовій індустрії.

У 1997 р. Роман Яремійчук отримав патент (спільно з О. Твердушко) на «Насос для піднімання зі свердловини високов'язкої нафти», основою якого був ежектор із роздільним входним потоком та зі створенням на прийомі насоса кавітаційної пульсації. Цей насос успішно випробувано в Охтирському НГВУ. Пізніше спільно з Я. Якимечком і В. Возним було отримано ще декілька патентів України на цю ж тему. Загалом із 1998 р. отримано більше 30-и патентів, де основою є кавітаційна камера, у якій формуються гідравлічні імпульси різної частоти та амплітуди (спільно з Я. Фем'яком, Я. Якимечком та В. Возним). Низка винаходів стосується різних типів бурових розчинів (разом з Ю. Лубаном та Ю. Усиніним), способу буріння (разом з Л. Райхертом).

Окремої розмови потребують і книги спогадів ювіляра «Дорога крізь життя» і «Минуле – уже не наша власність», що містять роздуми про світ минулий і сучасний, місце в ньому української технічної інтелігенції. Поет Павло Вольвач про другу з цих книг говорить наступне: «...це роман-хроніка, це родинна сага, це величезний шмат життя української людини, нашого сучасника, в непростій долі якого кожен з чительників може знайти щось до болю впізнаване і близьке, а щось абсолютно ексклюзивне.»

Постійними захопленнями Романа Семеновича завжди були й залишаються поезія, музика, театр, тим більше, що із мистецтвом пов'язане життя всієї родини Яремійчуків. Його дружина Кристина Григорівна – піаністка. Донька Ольга закінчила Львівський університет ім. І. Франка та Академію класичного танцю і зараз працює артисткою балету у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької. Роман Семенович має двох онучок Христину і Габрієлу, двох онуків – Михася та Дмитрика.

Життєве кредо Романа Яремійчука – «Коли працюєш, ніколи не відкладай роботу на завтра», «Не кривдь людей», «Коли можеш – допомагай людям, особливо у скрутну для них годину».

Бажаємо ювіляру міцного здоров'я, щасливого довголіття та плідної праці на благо України.

Василь Мойсишин